

Nr 56.

Av herr **Larsson** i Östersund **m. fl.**, om *ändrade grunder för statsbidrag till byggandet av lokaler för barnbespisning.*

Under åtskilliga år ha statsbidrag lämnats till kommunerna för nybyggnad av undervisningslokaler i den egentliga folkskolan. Anslag ha likaledes kunnat erhållas vid om- och tillbyggnad av undervisningslokaler, medan statsbidrag för lokaler för socialpedagogiska och hygieniska anordningar medgivits först av 1944 års riksdag. Undantag från denna regel ha tillämpats endast för skolor, där ett större antal elever haft så långa skolvägar, att de icke rimligen kunnat hinna hem på frukostrasten. Vid byggandet av dylika skolor har nämligen frukostrum fått inräknas bland statsbidragsberättigade lokaler.

Enligt beslut av fjolårets riksdag skulle statsbidraget till anordnande av lokaler för skolbarnsbespisning i regel icke få beräknas för högre kostnad än 16 000 kr. Bidragsbeloppets maximering har motiverats med att bespisningslokalerna skulle kunna vara av enklare beskaffenhet än de egentliga undervisningslokalerna och att de även torde kunna användas för annat ändamål.

I årets statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, punkt 176, föreslås att statsbidragen till frukostrum likaså böra maximeras men att Kungl. Maj:t icke bör vara strängt bunden vid 16 000-kronorsgränsen, varigenom samma statsbidragsregler skulle kunna gälla för de båda slagen av lokaler för bespisning.

Mot statsrådets förslag att enhetliggöra bidragsreglerna och att genomföra viss uppmjukning i fråga om maximeringen av statsbidraget kunna givetvis några berättigade invändningar icke göras. Däremot torde det starkt kunna sättas i fråga, huruvida över huvud någon maximering av statsbidragsbeloppet bör förekomma för detta slag av lokaler. På olika sätt söka ju statsmakterna stimulera kommunerna att vid folkskoleundervisningens ordnande ge erforderligt utrymme åt socialpedagogiska och hygieniska åtgärder, och det torde väl vara blott en tidsfråga, när exempelvis skolfrukostar allmänt komma att införas inom skoldistriktet. Det torde då knappast vara lämpligt att genom restriktiva bestämmelser motverka en utveckling, som staten själv i annan ordning understödjer. Åtgärderna böra även här samordnas.

På grund av den ökade nativiteten och inflyttningen till städer och andra tätorter samt det allmänna genomförandet av ett sjunde skolår stå säkerligen många skoldistrikt inför tvånget att snarast möjligt bygga lokaler för ett ökat undervisningsbehov. Det vore därvid önskvärt, att lokaler för skolbarnsbespisning inrättades i alla nya skolfastigheter, vilket säkerligen skulle bli fallet, om statsbidrag efter samma grunder som för övriga skollokaler erhöles. Påståendet om

att lokaler för barnbespisning kunna göras enklare än sådana för undervisning och att de därjämte under viss tid av dagen skulle kunna nyttjas för annat ändamål har ganska litet med den praktiska verkligheten att göra. Den del av en skolfastighet, i vilken bespisningslokaler skola inrymmas, kan icke byggas annorlunda än övriga delar av byggnaden, och köksutrustningen förbilligar icke byggnadskostnaderna. Med bänkar och bord belamrade utrymmen kunna säkerligen icke under undervisningsåret användas för annat ändamål, och även om i vissa fall bespisningslokaler utan olägenhet kunna förläggas till källarvåningen, måste det dock betraktas som en fiktion att tro, att bespisningslokaler skola kunna byggas för väsentligt lägre kostnader än undervisningslokaler i allmänhet.

Vid de stora skolorna i tätorterna måste lokalerna ofta vara så stora, att hundratals barn på en gång skola kunna utspisas i dem. Sådana lokaler kunna med nuvarande byggnadskostnader icke erhållas för belopp inom 16 000-kronorsgränsen, knappast ens för det dubbla. Det väsentligaste skälet för upphävandet av spärregeln för statsbidragsberäkning vid byggandet av bespisningslokaler är dock av principiell art. Skolhygieniska och socialpedagogiska åtgärder anses numera allmänt böra jämnställas med den verkliga undervisningen och de erhålla större och större utrymme inom skolorganisationen. Riksdagen har ju också erkänt detta genom att bevilja statsbidrag till barnbespisning och till viss del av kostnaderna för anordnandet av lokaler för densamma. Genom att upphäva maximeringsregeln skulle skolbarnbespisningen erhålla en med andra socialpedagogiska åtgärder fullt jämnbördig ställning, och utvecklingen på detta område skulle härigenom snabbare allmänt godtagas, vilket enligt vår mening innebure en betydelsefull vinst ur samhällssynpunkt. Statsekonomiskt torde ett dylikt beslut vara av mycket ringa räckvidd, varför någon tveksamhet knappast borde kunna uppbringas mot förslaget utifrån sådana synpunkter.

Med hänvisning till förestående motivering hemställa vi sålunda,

att riksdagen måtte besluta, att bidrag till byggandet av lokaler för barnbespisning skall utgå efter enahanda grunder som för lokaler för folkskoleundervisningen.

Stockholm den 16 januari 1945.

Nils A. Larsson
i östersund.

Ivar Jansson,
Kalix.

Gösta Skoglund,
Umeå.

Walter Sundström,
Skövde.

Adolf Wallentheim.